

פרשת השבוע על פי ה"שם משמאל"

ג'ה

פרשת מקץ

3 ויאסוף אותם אל משמר שלשת ימים ויאמר אליהם יוסף ביום השלישי זאת עשו וחיו וגו' ויאמרו איש אל אחיו אבל אשמים אנחנו וגו' ויש להתבונן מדוע תיכף כשאסף אותם אל המשמר לא נתנו אל לבם לומר אבל אשמים אנחנו, והרי אז היתה הצרה יותר גדולה שהיו כולם בסכנה, ולמה לא חזרו בתשובה. ונראה שבעוד החטא בתוקפו, החטא עצמו מסמא את עיני האדם 10 ומחליק את הדבר ומבקש לעצמו צדדי התנצלות עד שאי אפשר לו לעשות תשובה. ורק כשהחטא נתמרק קצת אז נפקות עיניו ויכול לבוא לתשובה. וע"כ טרם שאסף אותם אל המשמר שלשת ימים לא ראו חובה לעצמם, כי כל מה שעשו הי' בעיניהם שצדקו עפ"י הדין, אך אחר המירוץ של שלשה ימים שהי' מירוץ לגוף ונפש ושכל, ובמדרש (פ' צ"א) יחינו מיומים ביום השלישי יקימנו ונחי' לפניו ביום השלישי של שבטים יקימנו. 20 שהיתה אצלם כמין תחית המתים, שהרי דרשו פסוק זה גם על תחית המתים, אז נפקחו עיניהם לראות שמ"מ לא טוב עשו במה שהתאכזרו נגדו בהתחננו אליהם ולא שמעו. ומ"מ באשר לא נגמר המירוץ לא התחרטו בעיקר המכירה, עד אחר כל המעשים בגביע, ובהתודע להם שהיו נכלמים רק אז שבו בתשובה שלימה, ומדה זו נוהגת בכל אדם, אך בשבת או בחנוכה ואצ"ל בשניהם יחד שממילא נפקות עיני האדם 30 כמ"ש (יחזקאל מ"ו) וביום השבת יפתח, ובחנוכה שהנרות מאירין את העינים כמ"ש (תהלים קי"ט) נר לרגלי דברך, (משלי ו') כי נר מצוה ותורה אור, היפוך היונים הארוכים שהחשיכו עיניהם של ישראל בגירותיהם, יכולין לעשות תשובה בלי מירוץ קודם ויכולין לומר אבל אשמים אנחנו. ואף שבשבת אין זמן וידוי, מ"מ זה נשאר גם אחר השבת ע"י ההכרה שבשבת:

ויאסוף אותם אל משמר שלשת ימים ויאמר אליהם יוסף ביום השלישי זאת עשו וחיו וגו' ויאמרו איש אל אחיו אבל אשמים אנחנו וגו' ויש להתבונן מדוע תיכף כשאסף אותם אל המשמר לא נתנו אל לבם לומר אבל אשמים אנחנו, והרי אז היתה הצרה יותר גדולה שהיו כולם בסכנה, ולמה לא חזרו בתשובה. ונראה שבעוד החטא בתוקפו, החטא עצמו מסמא את עיני האדם ומחליק את הדבר ומבקש לעצמו צדדי התנצלות עד שאי אפשר לו לעשות תשובה. ורק כשהחטא נתמרק קצת אז נפקות עיניו ויכול לבוא לתשובה. וע"כ טרם שאסף אותם אל המשמר שלשת ימים לא ראו חובה לעצמם, כי כל מה שעשו הי' בעיניהם שצדקו עפ"י הדין, אך אחר המירוץ של שלשה ימים שהי' מירוץ לגוף ונפש ושכל, ובמדרש (פ' צ"א) יחינו מיומים ביום השלישי יקימנו ונחי' לפניו ביום השלישי של שבטים יקימנו. שהיתה אצלם כמין תחית המתים, שהרי דרשו פסוק זה גם על תחית המתים, אז נפקחו עיניהם לראות שמ"מ לא טוב עשו במה שהתאכזרו נגדו בהתחננו אליהם ולא שמעו. ומ"מ באשר לא נגמר המירוץ לא התחרטו בעיקר המכירה, עד אחר כל המעשים בגביע, ובהתודע להם שהיו נכלמים רק אז שבו בתשובה שלימה, ומדה זו נוהגת בכל אדם, אך בשבת או בחנוכה ואצ"ל בשניהם יחד שממילא נפקות עיני האדם כמ"ש (יחזקאל מ"ו) וביום השבת יפתח, ובחנוכה שהנרות מאירין את העינים כמ"ש (תהלים קי"ט) נר לרגלי דברך, (משלי ו') כי נר מצוה ותורה אור, היפוך היונים הארוכים שהחשיכו עיניהם של ישראל בגירותיהם, יכולין לעשות תשובה בלי מירוץ קודם ויכולין לומר אבל אשמים אנחנו. ואף שבשבת אין זמן וידוי, מ"מ זה נשאר גם אחר השבת ע"י ההכרה שבשבת:

האמן א-ד

וישליכוהו באחד ההרים, ופירש"י אפשר אמרו לו הידעת כי היום ה' לוקח את אדוניך ועכשיו נעלם מהם היטן הוא. מלמד מיום שנגזו אליהו הלכה ונסתלקה רוח הקודש מן הנביאים, ע"כ הרי כי אף שהי' להם רוח הקודש באמצעות אליהו, מ"מ בעודו עמם לא הרגישו וחשבו עצמם גדולים כאלהו. כן יש לומר באחי יוסף, שבעוד יוסף או בנימין אתם חשבו עצמם שאינם צריכים להם, רק כאשר נפרדו מהם מצאו עצמם חסרנים. וכל דבר חסר משתוקק להשלמה, מה גם צדיקים אלו, שכל חיותם הי' הענין אלקי. והנה בהיות בנימין אתם לא הי' חסר להם דבר, וע"כ בהגיע העת להתודעות יוסף לאחיו, והוא רמו על לעתיד כמ"ש (יחזקאל ל"ז) קח לך עץ אחד וגו', רצה יוסף שיהי' הדיבוק ביניהם בתכלית השלימות, ובעוד שלא היו יודעים שהם בפני עצמם אינם שלמים והם בלתי יוסף אי בנימין שבמקומו כחצי דבר, אי אפשר שהי' הדיבוק באותו אופן כמו שהוא הדיבוק באם יודעין שבלעדיו הם כחצי דבר והם מקבלים הכל על ידו, ע"כ היתה עצתו ליקח מאתם את בנימין להפרידו מהם להיות לו לעבד, ואז בודאי לא הי' יכול להשפיע להם כנ"ל, כמו שלא הי' יכול יוסף להשפיע אחר שמכרוהו והוצרך להיות בנימין במקומו, בודאי כמו כן הי' כאשר הפריד מהם את בנימין, אז הרגישו מה שחסר להם. וכמו שהרגישו בני הנביאים אחר הסתלקות אליהו ע"כ שכל רוח"ק היתה באמצעות אליהו. וע"כ אח"כ שנתודעו מיוסף הי' הדיבוק יותר שלם. וזה שרמו באמרו את גביעי גביע הכסף, כי גביע בגמטריא מילה כמו שאיתא בספרים להורות כי כל מה שעושה הוא שבנימין הוא צדיק יסוד עולם במקומו, והבן הדברים:

ואת גביעי גביע הכסף תשים כפי אמתחת הקטן. יש להתבונן למה עשה יוסף תחבולה זו לצער כ"כ את הצדיקים האלה. ואף שכתבו המפרשים שרצה לבדוק אותם באהבתם לבנימין, עדיין אינו נוח לי. וכי בשביל שהוא צריך לידע יצער אותם כ"כ, והמדקדק במעשיו מדקדק שלא יצער אפילו שום בעל חי, מ"ש צדיקים כמותם. ועוד שסוף כל סוף אין הבדיקה שלימה, כי שמא מחמת הערבות נכנסו לתגר, ואף אם תמצא לומר שרצה למרק אותם עוד מחטא מכירתו, מ"מ הרי הי' נצמח מזה צער ליעקב אע"ה, שהרי התמהמהו ע"י מעשה זה כיום תמים, ובודאי יעקב אבינו ע"ה שהי' יושב וחרד על בנימין רגע ליום נחשב לו: ונראה שהיתה בזה צעה עמוקה. דהנה יוסף הי' צדיק יסוד עולם ועל ידו באו לכל השבטים כל מיני השפעות הן ברוחניות הן בגשמיות, אך כשמכרוהו נפסק הצינור. ומפורש בזה"ק שהי' בנימין במקומו. ונראה שזה הי' תיקון אהא דכתיב וירד יהודה מאת אחיו שפירשו ז"ל שזה הי' מחמת שהי' חסר צדיק יסוד עולם ויהודה הי' מרכבה למדת מלכות ובאין יסוד המשפיע א"א למלכות לקבל, והדברים עתיקים. ובודאי כאשר נעשה בנימין במקומו צדיק יסוד עולם שבו יהודה והשבטים למעלתם, ובודאי שהם לא הרגישו זה בביור מירידתם ומעלייתם, מאין ובשביל מה, כי אילו הי' מרגישים בתחילה לא היתה להם טעות במהות יוסף. וכן מצינו שאמרו בני הנביאים אל אלישע (מלכים ב' ב') הידעת כי היום ה' לוקח את אדוניך מעל ראשך ופירש"י אדוניך ולא אדונינו מלמד שהיו שקולים כאלהו, ואעפ"כ כשעלה אליהו בסערה השמימה אמרו אל אלישע פן נשאר רוח ה'

3022

ויפתח יוסף את כל אשר בהם וגו'. יש להבין למה פתח את כל האוצרות שהי' בהם די לשבע שנים. אולי לסלק הרעב של מהומה. ולעומת רעב של מהומה זה נמצא נמי בכל אדם בעבודת ה', שלפעמים נדמה לאיש שאבדה תקותו והוא מעין רעב של מהומה, ובשביל זה פותחין מן השמים בומנים מקודשים הארות גדולות אשר לפעמים ידמה לאיש שרוח אחרת עמו, והוא רק לסלק 10 היאוש הנורא למען יתחיל מחדש ברב חוזק ואומץ, כי לא אבדה תקותו ועדיין בידו להיות מהשרידים אשר ה' קורא, והמשכיל יודע שאם לא יתחיל בעבודה מחדש, כל ההארה תעלה בתוהו, ואך הבלתי משכילים מתמרמרים על נפשם שמאומה לא נשאר בידם, ולא מחכמה ישאלו על זאת:

3022

וישלח פרעה ויקרא את יוסף ויריצוהו מן הבור וגו'. ויש להתבונן מאי אשמעינן הא דויריצוהו מן הבור, שהרי שם הי' נתון ובודאי משם ריצוהו. ונראה לפרש מפני ששפלותו היתה בדיוטא התחתונה והי' נכנע מאד זה גרם לו לעלות לגדולה כ"כ, ועומק רום לפי עומק תחת. וכענין ששמעתי מ"כ" אבי אדמו"ר זצלה"ה שלכן תפלה נקראת קשת, דכמו הקשת כל כמה שנמתקה 10 לאחור ביותר, כך מורה החצים לפניו ביותר, כך התפילה באותה מדה שהוא מיצר ונכנע כך היא עולה למעלה למעלה, עכ"ל. וכן מלחמה החשמונאים עם היוונים נקראת בכתוב קשת כמ"ש (זכרי' ט') כי דרכתי לי יהודה קשת, כי או היו בתכלית השפלות והצרה עד שהתפרצו כחץ מקשת, ומסרו נפשם על קידוש השם, ע"כ זכו נמי למדריגה גבוהה מאד. כמו שנראה ממנין ימי חנוכה שהם שמונה שמורה המספר שהוא על הטבע, וכן הנס נעשה בשמן ששורשו בחכמה, וע"כ מקום ששמן זית מצוי 20 חכמה מצוי' בהם:

3022

